

Опит за Рецензия – Размишление

по повод Дисертацията на
Станул Грозев „Реторическа аргументация и истина в
творчеството на Фридрих Ницше „

Благодарен съм на Проф. Донка Александрова и на самия Станул за Доверието – те се обръщаха към мен за консултации по време на работата върху Дисертацията.

Що се отнася до конкретния Резултат, ще кажа че това е най-доброто от докторант, писано през последните Десетина академични години, включително и в рамките на философската специалност. Не само от Формална гледна точка този труд заслужава да бъде удостоен с Образователната и Научна Степен „Доктор“. Това е изводът, а що се отнася до цялостен поглед върху дисертацията, мисля, че първото за което трябва да бъде приветстван Станул, е че се е сетил и посочил български автори. Благодаря не само за мен, а за Валентин Канавров, за Анета Карагеоргиева и др. Приветствам това съобразяване с българската традиция, защото явно не се е получило нещо, някакво чуждо тяло, или нещо което виси някъде във въздуха без да има основания. Според мен тази дисертация съчетава скромния български опит и световния опит в изследователската парадигма на отношенията философия-реторика през 19 и 20 век. Проследено е внимателно отношението Херменевтика- Реторика, ”Слабо Мислене”- Реторика, традицията на Прагматизма и великолепния Уилям Джеймс – бих желал да открия много

добрата глава на Станул за мистичния опит, която специално високо оценявам. Съвсем друг е въпросът дали така нареченото „Слабо Мислене” и прокламирания Край на Метафизиката не са по-скоро израз на „Импотентната Европа на Депутатите от Брюксел и Страсбург”, които в безсилието да мислят **КОНКРЕТНО** са го ударили на „**ВСЕЯДНА РЕГЛАМЕНТАЦИЯ**”.

Следващият ми акцент е върху богатата историко-философска култура на автора, която според мен се дължи на сериозно самообразование. Констатирам много добра работа с текстове, ползване на първични и вторични източници, дефицитът на немски език почти не се усеща, защото колегата работи с много добри руски преводи. Познавам преводите на руски, те са великолепни.

Що се отнася до парадигмата на изследването - отчленен е най-важният принцип за **КОНГЕНИАЛНОСТ** спрямо жизнената и педагогическа стратегия на Ницше. Дисертантът детайлно изследва индивидуалния жизнен път на Ницше, като се започне от ранния Ницше и вниманието му към Античността и се стигне до зрялата проблематизация на отношението философия-реторика. Виждам някакво особено припокриване, което наблюдавам при много студенти- между личната автобиография и философската биография на някои автор. Тази конгениалност ми прави много добро впечатление, тя означава личен ангажимент с проблема, а не някакво „студено” изследване.

Следващия момент, който искам да изтъкна по отношение на работата на колегата, се отнася до заключенията му и основната му теза - Станул твърди, че Ницше реабилитира реториката, - което е много важно. Разбира се, става дума за един двустранен процес. Аз не се сърдя, че Станул Грозев е хванал едната страна на проблема, но това вече изисква дълбока дискусия. По какъв начин СЕ реабилитира реториката? Достатъчно е да спомена един от последните фрагменти на Ницше, които се считат за пророчески:

„От мен насетне започва Голямата война и Голямата политика“ - каква по-голяма реабилитация на реторическото и то в аспекта на Пророчеството.

Високо оценявам тази конкретна теза на колегата за реабилитацията на реториката на фона на Романтичния психологизъм, на фона на някакъв изолиран „Аз“, на фона на някаква студено-филологическа реконструкция на Античността, която се среща в творчеството на други съвременници на Ницше. Ницше е „Топъл“ автор, той е ангажиран с това да разиграе „Отговорен“ сценарий пред Имплицитния Читател. Ницше говори топло на Имплицитния Читател и мисля, че колегата тук е уловил основния патос на реторичния стил на Ницше. Той води до една инициация / Не случайно преподавам Философия на религията и използвам този термин/. Ницшевите произведения имат точно определен адресат, това е имплицитният читател, не е публика, към която няма отношение, това е Конкретният Друг, конкретният читател, за когото той пише. Подобно на метода на „Индиректното Съобщаване“ на Сьорен Киркегор - Станул е

оставил това Родство между двамата автори без внимание, но това не е негова работа, него го интересува реторическият принцип, а не неговите Предпоставки. Резултатът от Ницшевото творчество - Инициацията, Внушението, Инспирацията към читателя - се дължи тъкмо на тази инставрация на реторическото благодарение на Ницше, която води до „Изключителност” на неговата фигура. Изключителност едновременно като автор и абсолютна злокобност като жизнена съдба. Големият педагог на 20 век Карл Ясперс казваше, че Ницше и Киркегор са най-големите психолози, но който ги е разбрал, не бива да ги следва...

В заключение: Проблемът за Истината при Ницше – този проблем не може да бъде Уловен от никакви „Безсилни” теоретизации за Социален Консенсус или Договорено Съгласие в стил „Гадамер-Хабермас”. Ще посоча само един Фрагмент от „Тъй рече Заратустра” в мой превод:

“Най-напред човекът вложи ценности в нещата, за да съхрани себе си, - той е този, който пръв сътворява смисъла на нещата, един човешки смисъл! (Курсивът Мой - В. Т). По тази причина той се назовава “човек”, а това означава: оценяващият.

Оценяването е творчество: чуйте вие, о, създатели! Самото оценяване е съкровище и скъпоценност за всички оценявани неща.

Едва чрез оценяването възниква ценността: и без оценяването орехът на битието би бил кух. чуйте това вие, о, създатели!

Трансформацията на ценностите – това е трансформацията на творците. Винаги унищожават този, който трябва да стане творец.

Отначало творци бяха народите и едва по-късно Отделният; и наистина, самият Отделен е все още най-младото Творение.”¹

Проблемът за Истината не е в това ТОЗИ СВЯТ да бъде Обсипван със ЗАКОНИ, РЕГЛАМЕНТАЦИИ, ПРИСЪДИ - Реторическото наследство на „ХВАЛАТА” и „ХУЛАТА” - , да бъде „РАЗДЕЛЯН И ВЛАДЯН” от „ силните на деня” -, а да бъде ОПРАВДАН – за всеки Конкретен Човек и във всеки Миг...

Това е Големият Ненаучен Урок на късния 19 век, ВЕК, към който Ницше с цялото си същество се Присъедини... а дали Ние ще РАЗБЕРЕМ този Урок ? – въпросът остава отворен...

Благодаря за Вниманието !

Доц. Д-р Владимир Теохаров

Октомври, 2018 г. - София

¹ KSA, Bd. 4, S. 75.